

ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 272 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

ЗМІСТ

Розділ І. Теоретичні аспекти дошкільної освіти у сучасному вимірі

<i>Архипенко І. В.</i> Розвиток навичок дружньої взаємодії у дітей дошкільного віку в процесі організації ігрової діяльності.....	6
<i>Драгой Л. О.</i> Особливості етнічної толерантності у дітей дошкільного віку.....	12
<i>Ковиліна В. Г., Ковригіна О. В.</i> Роль фольклорних традицій у становленні емоційної культури дітей дошкільного віку.....	17
<i>Кудрявцева О. А., Дибець А. Л.</i> Ігри спортивного характеру як інструмент розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	24
<i>Кудрявцева О. А., Казімірчук Г. Є.</i> Вплив ігрової діяльності на формування уявлень старших дошкільників про український національний одяг.....	32
<i>Сторож В. В.</i> Цифрова залежність дітей дошкільного віку.....	40

Розділ ІІ. Інноваційні методи та технології у просторі дошкільної освіти

<i>Березовська Л. І., Потапчук Т. В.</i> Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства.....	49
<i>Безпрозвана Г. О.</i> Формування мовно-мовленнєвої особистості вихователя ЗДО.....	56
<i>Бабчук М. І., Кузьменко О. С.</i> Формування образу тіла як психологічний процес у осіб, залучених до танцювальної діяльності.....	62
<i>Мельник С. Х.</i> Традиційні і нетрадиційні методики загартування дітей дошкільного віку та методика їх використання.....	68
<i>Начева Ю. В.</i> Літературні ігри як метод формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкі-	

Розділ II

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

**Док. пед. н., проф. Л. І. Березовська
Магістрантка Т. В. Потапчук**

Формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства визначається комплексом педагогічних умов, про що свідчать дослідження науковців [1; 2; 3; 4; 5].

У нашому дослідженні було застосовано метод експертного оцінювання педагогічних умов, спрямованих на формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства. Це дало змогу ґрунтовно проаналізувати чинники, які сприяють розвитку толерантної поведінки майбутніх педагогів, а також визначити найбільш ефективні шляхи їхньої реалізації.

В рамках дослідження педагогічні умови було поділено на два основних блоки: організаційні та методичні.

До організаційних умов, що забезпечують сприятливе середовище для формування толерантності, було віднесено:

1. Створення толерантного освітнього середовища педагогічного факультету, яке сприяє розвитку взаємоповаги, довіри та емоційного комфорту серед студентів і викладачів.

2. Формування умов для саморозвитку студентів, що передбачає підтримку їхньої особистісної активності, са-

мостійного аналізу власних поглядів, стимулювання рефлексії та розвитку емпатії.

3. Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачами, студентами та батьками з метою налагодження ефективної комунікації, обміну досвідом та сприяння вихованню толерантного світогляду.

4. Залучення студентів до участі в студентському самоврядуванні, яке спрямоване на розвиток соціальної активності, відповідальності та культури толерантної поведінки в колективі.

5. Систематичний моніторинг рівня сформованості толерантності, що дає змогу вчасно виявляти проблеми у розвитку міжособистісних стосунків і коригувати виховну роботу відповідно до отриманих результатів.

До методичних умов, що забезпечують ефективний процес формування толерантності студентів, було включено:

1. Поєднання традиційних та інноваційних форм і методів навчання, що сприяє осмисленому сприйняттю та засвоєнню норм толерантної поведінки.

2. Методичне забезпечення виховного процесу, що передбачає розроблення навчально-методичних рекомендацій, створення дидактичних матеріалів та застосування інтерактивних технологій.

3. Розроблення авторської програми виховних заходів «Крокуємо до толерантності», яка включає тематичні тренінги, дискусії, рольові ігри, бесіди та практичні завдання для активного розвитку толерантних установок у студентів.

4. Оптимізація методів і форм виховної роботи, яка спрямована на забезпечення індивідуального підходу до кожного студента та створення комфортного середовища для набуття навичок конструктивної взаємодії.

5. Організація та проведення навчальних занять для наставників студентських груп за темою «Формуємо толерантність майбутніх вихователів», що дозволяє підготува-

ти викладачів до реалізації ефективних стратегій формування толерантності у студентському середовищі.

Системний підхід до визначення педагогічних умов формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства сприяє розробці комплексної моделі виховання, яка включає як організаційні аспекти створення толерантного середовища, так і методичні інструменти, що забезпечують ефективне формування відповідних соціальних і моральних якостей майбутніх вихователів.

Задля вибору найбільш ефективних педагогічних умов формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства було застосовано методи математично-статистичного аналізу, що уможливило провести необхідні математичні обчислення і визначити середню зважену оцінку, яку експерти обирали найчастіше.

Для експертної оцінки майбутніх вихователів було запропоновано наступні варіанти педагогічних умов:

1) підвищення професійної компетентності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства;

2) створення толерантної атмосфери в студентському колективі;

3) підвищення педагогічної компетентності батьків з питань формування толерантності у здобувачів;

4) змістове і методичне забезпечення процесу формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства;

5) використання доцільних заходів (методів та форм) формування толерантності майбутніх вихователів;

6) залучення здобувачів до волонтерської діяльності, спрямованої на формування толерантності;

7) удосконалення змісту позааудиторної діяльності шляхом реалізації циклу годин спілкування «Виховуємо толерантну особистість»;

8) ознайомлення здобувачів дошкільної освіти з правилами толерантного спілкування;

9) систематичний моніторинг рівнів вихованості толерантності здобувачів дошкільної освіти;

10) узгодження виховних позицій майбутніх вихователів і батьків у формуванні толерантності на засадах педагогіки партнерства.

Саме на розгляді цих умов ми зосередили свою увагу. Середня зважена оцінка обчислювалася за формулою:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{k=1}^5 kw_k}{\sum_{k=1}^5 w_k},$$

де w_k – кількість респондентів, які вибрали оцінку k .

За результатами експертного оцінювання педагогічних умов формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства виокремлено як найбільш ефективні такі педагогічні умови:

- розроблення авторської програми виховних годин (заходів) для студентів педагогічних факультетів;

- залучення студентів педагогічних факультетів до участі у студентському самоврядуванні, спрямованому на формування толерантної поведінки;

- організація та проведення занять для наставників студентських груп «Формуємо толерантність майбутніх педагогів».

Під час реалізації програми виховних годин для студентів педагогічних факультетів використовували різноманітні методи, зокрема розповідь, пояснення, переконання, бесіду, демонстрацію позитивного прикладу, дискусії, вправи, педагогічні вимоги, врахування суспільної думки, створення виховних ситуацій, мозковий штурм, а також рольові та імітаційні ігри.

Для проведення занять застосовували різні форми роботи, серед яких тематичні бесіди, тренінги, майстер-класи зі спілкування, вікторини, аналіз і розв'язання проблемних ситуацій, обговорення літератури та висловлювань про толерантність, відеопрезентації, перегляд і аналіз фільмів, проєктна діяльність, інсценізації, робота в малих групах, індивідуальні консультації. Окрім того, організовували акції, флешмоби, спортивні змагання та літературні вечори.

Студенти педагогічного факультету брали активну участь у різноманітній позааудиторній діяльності, яка охоплювала такі напрями:

Самостійна робота – підготовка до занять (семінарів, практичних і лабораторних), опрацювання навчального матеріалу, конспектування першоджерел, робота з довідковою літературою, електронними ресурсами, написання курсових робіт, рефератів тощо.

Науково-дослідницька діяльність – участь у наукових товариствах, гуртках, студіях, творчих групах, лабораторіях, конференціях, конкурсах, олімпіадах, написання статей, доповідей, проходження педагогічних практик.

Громадська активність – робота в органах студентського самоврядування, волонтерських ініціативах, профспілках, участь у зборах, мітингах тощо.

Художньо-естетична діяльність – заняття у музичних, хореографічних, театральних та літературних гуртках, участь у концертах, виставах, КВК тощо.

Фізкультурно-спортивна діяльність – тренування у спортивних секціях, участь у змаганнях, олімпіадах, професійному спорті.

Дозвілєва сфера – активний відпочинок, розважальні заходи, зустрічі з друзями, спілкування у молодіжних субкультурах.

Культурно-просвітницька діяльність – відвідування концертів, театрів, виставок, музеїв, екскурсій тощо.

Принципи студентського самоврядування для фор-

мування толерантної поведінки визначили:

Сприймати кожного студента таким, яким він є.

Формувати толерантне освітнє середовище на факультеті.

Використовувати методику особистісно орієнтованої колективної творчої діяльності.

Враховувати професійні інтереси студентів.

Будувати спілкування на основі діалогу, взаємного розуміння та поваги до думок інших.

Включати елементи особистісного зростання, що відповідають очікуванням студентів (емоції, переживання, відповідні дії та вчинки).

Наступна педагогічна умова – *організація та проведення занять для наставників студентських груп*. У процесі формування толерантності майбутніх вихователів ключову роль відіграє робота наставників студентських груп. Важливими чинниками цього процесу є:

Формування стійкої мотивації до педагогічної діяльності – заохочення студентів до усвідомлення значущості професії вихователя та її впливу на виховання толерантної особистості.

Емоційно-ціннісне ставлення до толерантності – розуміння наставниками важливості толерантної взаємодії та сприяння її розвитку серед здобувачів.

Розвинута емпатія – здатність наставників до співпереживання та розуміння емоційного стану студентів.

Володіння методами формування толерантності – використання ефективних підходів і форм роботи у позааудиторній діяльності для розвитку толерантних установок у майбутніх вихователів.

Навички запобігання та розв'язання конфліктів – уміння вирішувати проблемні ситуації та створювати конструктивне середовище для комунікації.

Здатність до професійно-педагогічної рефлексії – аналіз власної діяльності та її впливу на формування толе-

рантних цінностей у студентів.

Ці складові забезпечують ефективне формування толерантності як невід'ємної риси майбутніх вихователів.

Отже, формування толерантності студентів на засадах педагогіки партнерства є важливим завданням сучасної освіти, оскільки толерантний вихователь здатний створювати комфортне та безпечне освітнє середовище, сприяти розвитку особистості кожної особистості та забезпечувати ефективну комунікацію в освітньому процесі.

Таким чином, забезпечення педагогічних умов для формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства є ключовим фактором у підготовці кваліфікованих фахівців, здатних виховувати толерантне покоління та будувати демократичне суспільство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нечерда В. Б. Педагогічні умови виховання толерантності у старших підлітків у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2014. 332 с.

2. Орловська О. В. Підготовка майбутнього вчителя до виховання толерантності в учнів старшої школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2011. 21с.

3. Таргоній І. В. Формування толерантності студентів педагогічних коледжів у позааудиторній діяльності: дис. ... канд. пед. наук. Рівне, 2020. 247 с.

4. Чередник Л. М. Формування у майбутніх учителів готовності до толерантного виховання молодших школярів : дис. ... канд. пед. наук. Бердянськ, 2020. 523 с.

5. Шаюк О. Науково-психологічне осмислення толерантності як загальнокультурної проблеми. *Психологія і суспільство*, 2010. Вип. 1.(39). С. 100–111.

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 16,3.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com